

LEGAL ALERT

VÝBĚR Z PRÁVNÍCH AKTUALIT

únor 2023

ŠIROKÝ ZRZAVECKÝ
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Nová podoba vzorového poučení o právu odstoupit od smlouvy uzavřené na dálku a mimo obchodní prostory.

V souvislosti s velkou spotřebitelskou novelou (tzv. tlačítkovou novelou) došlo také k úpravě nařízení vlády o vzorovém poučení o právu na odstoupení od smluv uzavřených distančním způsobem nebo mimo obchodní prostory a vzorovém formuláři pro odstoupení od těchto smluv.

Uvedené nařízení vlády například rozděluje případy, kdy internetový obchod poskytuje služby a případy, kdy poskytuje zboží. Ve vzorovém poučení je současně vysvětleno, že spotřebitel je oprávněn od uzavřené smlouvy odstoupit jakýmkoliv způsobem, a to bez toho, aniž by mu takový způsob určil internetový obchod.

Poučení dále rozlišuje i různě dlouhé lhůty pro odstoupení od smlouvy, a to podle toho, jakým způsobem došlo k uzavření smlouvy (prostřednictvím e-shopu či mimo obchodní prostory).

Provozujete-li internetový obchod, věnujte uvedenému nařízení vlády pozornost a případně nezapomeňte aktualizovat (kromě obchodních podmínek – viz náš předchozí Legal Alert) i vzorové poučení o právu odstoupit od smlouvy.

Kdy zaniká povinnost uzavřít budoucí smlouvu při změně okolností?

Zánik povinnosti uzavřít budoucí smlouvu podle § 1788 odst. 2 věty první občanského zákoníku vyžaduje, aby došlo ke změně okolností, z nichž strany při vzniku závazku ze smlouvy o smlouvě budoucí zřejmě vycházely, a aby tato změna byla natolik intenzivní, že na zavázané straně nelze rozumně požadovat, aby smlouvu uzavřela. Jde o okolnosti, k nimž jedna nebo obě strany přihlížely při uzavírání smlouvy. Skutečnost, že určité okolnosti měly význam pro rozhodování smluvní strany, musí být z procesu uzavření smlouvy zjevná.

Dle soudu ke změně okolností může dojít mimo jiné i tím, že se po uzavření smlouvy o smlouvě budoucí pouze zjistí, že okolnosti, z nichž strany při uzavírání smlouvy vycházely, byly nepravdivé nebo neúplné.

K zániku povinnosti uzavřít budoucí smlouvu pak dochází již změnou okolností (závazek zanikne jen na základě změny okolností).

(dle usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Cdo 1762/2022)

Nejvyšší soud ČR se vyjádřil ke smluvnímu vyloučení důvodů pro odstoupení o smlouvy.

Účastníci soukromoprávních vztahů se mohou smluvně odchýlit od důvodů odstoupení od smlouvy uvedených v §§ 1977, 1978 a 2002 občanského zákoníku, či takové důvody odstoupení od smlouvy vyloučit. To však nevylučuje, že v konkrétním případě může být smluvní ujednání vylučující aplikaci těchto zákonných důvodů pro odstoupení od smlouvy shledáno neplatným vzhledem k okolnostem věci jako zákonem zakázané (z jiného důvodu) nebo se přičítící dobrým mravům.

Nejvyšší soud uvedl, že pro posouzení, zda je konkrétní ujednání vylučující zákonné důvody pro odstoupení v rozporu s dobrými mravy, je vždy zapotřebí důkladně uvážit celkový kontext daného závazkového vztahu i důvody, které strany ke sjednání takové odchylky od zákona vedly. Dle soudu je nezbytné přihlídnout i k ochrannému účelu zákonné úpravy odstoupení od smlouvy.

Za nemravné by tak kupříkladu bylo možno považovat dle soudu ujednání, které by bez relevantního důvodu zbavovalo věřitele možnosti ochrany jeho práv a neumožňovalo by vyvázání ze smlouvy za žádných okolností. Dle soudu též nelze opomenout, že zániku závazku jednostranným právním jednáním (tj. hlavního účelu odstoupení od smlouvy) lze docílit i jinými právními nástroji. Vyloučení zákonné úpravy odstoupení od

smlouvy se tak zpravidla nebude přičít dobrým mravům tehdy, disponuje-li oprávněná strana (ať už podle smlouvy, nebo podle jiných zákonných ustanovení) jinými nástroji, kterými může sledovaného účelu dosáhnout (např. výpověď, odstupné apod.). Pro posouzení mravnosti konkrétního smluvního ujednání pak hraje roli rovněž skutečnost, jakou dobu má smlouvou založený závazek trvat. Vedle toho mohou mít význam i další okolnosti (např. povaha hlavních povinností, charakter a způsob plnění apod.).

Soud však uzavřel, že ani případná smluvní nevyváženost sama o sobě nemusí svědčit o rozporu konkrétního smluvního ujednání s dobrými mravy, tím spíše byla-li posuzovaná smlouva uzavřena mezi podnikateli, z nichž žádný nebyl v postavení slabší strany.

(dle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 2541/2021)

Nejvyšší soud ČR změnil pohled na dosavadní pojetí moderace smluvní pokuty.

Podle Nejvyššího soudu se přiměřenost smluvní pokuty ve smyslu § 2051 občanského zákoníku posuzuje s ohledem na to, jakým způsobem a za jakých okolností nastalo porušení smluvní povinnosti utvrzené smluvní pokutou a v jaké míře se dotklo zájmů věřitele, které měly být sjednáním smluvní pokuty chráněny.

Soud tedy nezkoumá nepřiměřenost ujednání o smluvní pokutě, nýbrž nepřiměřenost konkrétního nároku na smluvní pokutu. Soud přitom přihlédně nejen k okolnostem známým již v době sjednávání smluvní pokuty, ale též okolnostem, které zde byly při porušení smluvní povinnosti, jakož i k okolnostem, které nastaly po jejím porušení, mají-li v porušení smluvní povinnosti nepochybně původ a byly-li v době porušení povinnosti předvídatelné.

Postup soudu tak lze při moderaci smluvní pokuty rozlišit na následující kroky. V prvním kroku soud při využití interpretačních pravidel nejprve zjistí, jakou funkci měla smluvní pokuta plnit. Poté se zabývá konkrétními okolnostmi s

přihlédnutím ke zjištěné funkci smluvní pokuty. Zřetel přitom vezme na všechny okolnosti konkrétního případu, přičemž zohlední nejen okolnosti známé již v době sjednávání smluvní pokuty, nýbrž též okolnosti, které byly dány při porušení smluvní povinnosti, jakož i okolnosti nastalé později, mají-li v samotném porušení smluvní povinnosti původ.

Na základě těchto okolností pak soud zodpoví otázku, zda výše smluvní pokuty je přiměřená vzhledem k věřitelovým zájmům, které byly narušeny v důsledku porušení smluvní povinnosti a měly být smluvní pokutou chráněny. Dospěje-li soud v předchozím kroku k závěru, že smluvní pokuta není nepřiměřená, případně nepodaří-li se mu na základě provedeného dokazování objasnit rozsah následků porušení smluvní povinnosti ve sféře věřitele, aby mohl učinit právní závěr o nepřiměřenosti nároku ze smluvní pokuty, nemůže nárok věřitele na smluvní pokutu snížit.

V opačném případě soud ve třetím kroku sníží smluvní pokutu na přiměřenou výši se zřetelem k těm funkcím, které má plnit, a s přihlédnutím k hodnotě a významu zajišťované povinnosti. Je přitom limitován výší škody vzniklé do doby rozhodnutí porušením povinnosti, na kterou se smluvní pokuta vztahuje.

(dle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 2273/2022)

V případě jakýchkoliv dotazů nebo potřeby konzultace se na nás, prosím, neváhejte obrátit prostřednictvím e-mailové adresy info@sirokyzrzavecky.cz.

Tento dokument je možné užít pouze pro osobní potřebu. Jakékoliv užití tohoto dokumentu k jinému než zmíněnému účelu včetně převzetí, šíření či dalšího zpřístupňování je bez souhlasu společnosti ŠIROKÝ ZRZAVECKÝ advokátní kancelář, s.r.o. („SZ“) zakázáno. Užitím tohoto dokumentu nevzniká mezi uživatelem a SZ žádný právní vztah, a zejména uživatel nevzniká žádné právo vůči SZ, vyplývající z užití tohoto dokumentu. Nabízení tohoto dokumentu k využití široké veřejnosti nepředstavuje poskytnutí právní porady ve smyslu zákona o advokacii. SZ není odpovědná za využití tohoto dokumentu bez její přímé asistence a revize konečného obsahu. Informace zde uvedené nejsou vyčerpávající, a proto nemohou být považovány za poskytnutí specifické právní rady.